

Kommunstyrelsen

Ks § 102

Dnr 2025-000577

Likvidation Överkalix fastighets AB

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

Föreslå kommunfullmäktige besluta att söka frivillig likvidation för Överkalix Fastighet AB samt utse Ann-Christin Svallfors som likvidator

Sammanfattning av ärendet

Bakgrund och ärendebeskrivning

I och med att hotellet är sålt finns ingen verksamhet kvar i Överkalix fastighet AB. Därav förslag om att söka bolaget i frivillig likvidation.

Konsekvenser avseende ekonomi, jämställdhet, miljö samt barnperspektivet

Inga specifika konsekvenser avseende jämställdhets-, miljö- och barnperspektivet.

Förslag till beslut

Besluta att söka frivillig likvidation för Överkalix Fastighet AB samt utse Ann-Christin Svallfors som likvidator.

Allmänna utskottet beslutar

Hänskjuta ärendet till kommunstyrelsens sammanträde 6 oktober 2025 för beslut

Beslutsunderlag

Allmänna utskottets protokoll 2025-09-15 § 61
Tjänsteskrivelse

Datum
2025-10-09

Referens
2025-000577

Ert datum

Er referens

Ekonomikontoret
«Ann-Christin Svallfors
Ann-christin.svallfors@overkalix.se

[Huvudmottagare]

Frivillig likvidation Överkalix Fastighet AB

Förslag till beslut

Besluta att söka frivillig likvidation för Överkalix Fastighet AB samt utse Ann-Christin Svallfors som likvidator.

Bakgrund och ärendebeskrivning

I och med att hotellet är sålt finns ingen verksamhet kvar i Överkalix fastighet AB. Därav förslag om att söka bolaget i frivillig likvidation.

Klicka eller tryck här för att ange text.

Konsekvenser avseende ekonomi, jämställdhet, miljö samt barnperspektivet

Inga specifika konsekvenser avseende jämställdhets-, miljö- och barnperspektivet.

Ann-Christin Svallfors
Ekonomichef

Beslutet delges

Klicka eller tryck här för att ange text.

Kommunstyrelsen

Ks § 109

Dnr 2023-000716

Framtagande av energiplan

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

Att föreslå kommunfullmäktige att anta energiplan för Överkalix kommun 2025.

Sammanfattning av ärendet

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Planen ska även belysa dess konsekvenser för miljö, hälsa och hushållning med naturresurser. Den 26 februari 2024 beslutade kommunfullmäktige att Överkalix kommun skall upprätta en energiplan som skall uppdateras varje år i samband med beslut om budget för nästkommande år genom ett aktualiserings ärende. (KF §8)

Energiplanen för Överkalix kommun är framtagen i enlighet med lagens krav och i sam-verkan med Energikontor Norr, inom ramen för projektet FEEL (Frugal cities through Energy Efficiency and Low-tech communities). Genom projektet har goda exempel och innovativa metoder tillvaratagits, särskilt kring energieffektivisering, lågteknologiska lös-ningar och medborgarengagemang.

Överkalix kommun har ambitiösa visionära klimatmål:

- 100 % förnybar elproduktion år 2030
- 50 % effektivare energianvändning år 2030 jämfört med 2005 (basår, BRP)
- Klimatneutralitet år 2035, vilket innebär en 85 % minskning av växthusgasutsläpp jämfört med 1990

Energiplanen är ett centralt verktyg för att nå dessa mål, samtidigt som den bidrar till kommunens långsiktiga utveckling och attraktionskraft.

Energiplanen beskriver nuläget för energianvändning och energiproduktion i kommunen, inklusive transporter, bostäder, industri, offentlig verksamhet och kommunkoncernens egna

Kommunstyrelsen

fastigheter. Den analyserar utvecklingen av fjärrvärme- och elsystemet samt belyser både styrkor och utmaningar, exempelvis den ökande efterfrågan på el till följd av elektrifiering och befolkningstillväxt. I framtidsbilden redovisas förväntade behov och möjliga lösningar, såsom satsningar på förnybar energi, energieffektivisering och flexibla energi-lösningar.

Planen knyter an till de lokala klimatmålen och visar hur kommunen kan bidra till de nationella och europeiska målsättningarna för energiomställning. Ett särskilt fokus läggs på att minska utsläppen från transportsektorn, som idag är den största källan till växthusgas-utsläpp i kommunen. För att möjliggöra genomförandet innehåller energiplanen ett åt-gärdsprogram med tydlig ansvarsfördelning. Planen omfattar även en miljöbedömning. Kommunens ställningstagande är att energiplanen inte bedöms innebära en betydande miljöpåverkan, men den bidrar till positiva effekter för klimat, biologisk mångfald och hållbar utveckling. Avslutningsvis anger planen former för årlig uppföljning och revidering, vilket säkerställer aktualitet och möjlighet till justeringar i takt med nya förutsättningar.

Ett flertal aktörer har bidragit i arbetet med energiplanen eller getts möjlighet att inkomma med synpunkter. Dessa är Överkalix Värmeverk, Vattenfall Eldistribution, Svenska Kraftnät, Länsstyrelsen Norrbotten, Region Norrbotten, grannkommunerna Övertorneå, Kalix, Gällivare, Pajala, Boden och Haparanda, producenter av förnybar energi i kommunen, Stiftelsen Överkalixbostäder och övriga hyresvärdar med större bestånd, drivmedels-aktörer med lokal verksamhet samt det lokala näringslivet.

Genom antagandet av Energiplanen uppfyller Överkalix kommun lagkrav och stärker sin roll som klimatledarkommun. Planen är ett viktigt styrdokument för att nå de visionära klimatmålen, samtidigt som den bidrar till goda förutsättningar för näringsliv, befolkningstillväxt och folkhälsa.

Konsekvenser avseende ekonomi, jämställdhet, miljö samt barnperspektivet

Ekonomi

Planens genomförande innebär initialt marginella investeringar. Men väntas på sikt ställa krav på mer kostsamma investeringar, särskilt

Kommunstyrelsen

inom energieffektivisering och utbyggnad av förnybar energi. Dessa åtgärder väntas på sikt minska kommunens energi-kostnader.

Jämställdhet

Planens insatser, exempelvis energirådgivning och satsningar på hållbar mobilitet, riktar sig till hela befolkningen och kan bidra till ökad delaktighet oavsett kön, ålder eller socioekonomiska förutsättningar.

Miljö

Planen bidrar till minskade växthusgasutsläpp, ökad andel förnybar energi och en mer robust energiförsörjning. Den främjar också lokala ekosystemtjänster och biologisk mångfald genom insatser för hållbart resursutnyttjande.

Barnperspektiv

Ett långsiktigt hållbart energisystem stärker barns framtida livsvillkor genom förbättrad miljö och klimat, samt säkrar välfärd och trygg energiförsörjning även för kommande generationer

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att anta energiplan för Överkalix kommun 2025.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse
Energiplan

ÖVERKALIX
KOMMUN

Energiplan för Överkalix kommun

1

Typ av dokument: Plan

Beslutas av: Kommunfullmäktige

Beslutsdatum:

Giltighetstid:

Diarienummer:

Innehåll

Innehåll

Innehåll	2
1 Inledning	3
1.2 Bakgrund	4
1.3 Syfte	4
1.4 Mål och lagstiftning	5
Kommunala mål och borgmästaravtalet	5
1.5 Koppling till andra styrande dokument	6
1.6 Samverkan och intressenter	10
1.7 Genomförande och uppföljning av planen och åtgärdsplanen	11
2 Nulägesbeskrivning	12
2.1 Generell utveckling i kommunen	12
2.2 Energianvändning inom den geografiska kommunen	12
2.3 Energianvändning i kommunkoncernen	18
2.4 Fjärrvärmesystemet	21
2.5 Elsystemet	21
2.6 Biogasproduktion	24
2.7 Gas	24
2.8 Energisystemets klimat- och miljöpåverkan	24
2.9 Energiberedskap	25
3 Framtidsbild	26
3.1 Behov av förflyttningar	26
4 Hur energiplanen uppfyller lagkrav	28
4.1 Att säkra totalförsvarets behov av energi	28
5 Åtgärder och insatser för ett hållbart energisystem	29
6 Strategisk miljöbedömning	33

1 Inledning

1.1 Inledning

All verksamhet i Överkalix kommun tar sikte på de av Kommunfullmäktige beslutade visionära målen.

Klimatmål

100% förnybar elproduktion år 2030.

50% effektivare energianvändning år 2030 jämfört med år 2005 (basår) baserat på BRP.

Klimatneutral år 2035 = 85% minskning av växthusgasutsläpp, basår 1990.

Folkhälsomål

Andelen av befolkningen med en bra självskattad allmän hälsa skall öka från 58% till 80% samt medellivslängden skall öka med fem år till år 2040.

Befolkningsmål

Befolkningen skall uppgå till minst 3 500 invånare år 2030 och 4 000 invånare år 2040.

Näringslivsklimat

Kommunen skall tillhöra de 25 bästa kommunerna i Svenskt Näringslivsklimat år 2040.

Även energiplanen måste sträva efter att uppfylla målen och hantera konsekvenserna av vad det innebär när vi uppfyller dem.

Vad innebär ett befolkningsmål på 4000 invånare 2040 för energikonsumtion och vad ställer det för krav på produktion eller överföringskapacitet?

Vad innebär det att ligga topp 25 på Svenskt Näringslivsklimatsrankning 2040. Vad ställer det för krav på oss som kommun vad gäller energi?

Energiplanen behöver framför allt vara ledande i hur vi infriar våra Klimatmål. År 2005 var den totalt energianvändningen i Överkalix kommun 216 829 MWh, vilket innebär att halveringen av detta om drygt 108 000 MWh, ska uppnås till år 2030. År 2023 var den totala energianvändningen i kommunen 167 849 MWh, dvs. snart halvvägs framme mot målet.¹

¹ SCB:s Statistikdatabas Kommunal och regional energistatistik

För att uppnå en 85% minskning av växthusgasutsläpp innebär det i praktiken att Överkalix kommun ska minska sina utsläpp från 51 510 ton CO₂ (1990) till högst 7 727 ton CO₂ år 2035. År 2023 låg den siffran på 24 006 CO₂.²

1.2 Bakgrund

För att Överkalix kommun ska vara livskraftig i framtiden och vara ett attraktivt alternativ för människor och företag som vill etablera sig i Norrbotten har Överkalix kommun pekat ut sig som en klimatledarkommun, samtidigt som det är viktigt för kommunen att kunna lämna över en plats till kommande generationer och kommuninnevånare där de kan leva och verka.

Överkalix kommun har tagit ambitiösa mål för klimatneutralitet 2035 vilket är hela 15 år före EU och 10 år före de svenska målen. Överkalix kommun har tagit på sig ledartröjan i Norrbotten och visar vägen genom planering av klimatkompensation och klimatneutralitet på ett föredömligt sätt. Överkalix kommun är således aktiva i den energiomställning som pågår i EU, där EU har sagt sig ska bli den första klimatneutrala kontinenten 2050 där energiomställningen på lokal nivå spelar en stor roll för genomförandet.

Energiplanen i Överkalix är ett dokument som kommer leverera klimatneutralitet och genomförandet av energiomställningen i kommunen och ett viktigt dokument för att säkerställa en välfärd i framtiden. Energiplanen kommer även verka för att säkerställa energiproduktion, energianvändning och distributions för näringslivsutveckling och samhällsplanering samt markanvändning och säkerställa en energiberedskap samt ett mer robust energisystem genom intressentsamverkan och medborgarengagemang.

1.3 Syfte

Överkalix energiplan är ett planeringsdokument som innehåller samhällsplaneringsfrågor och markanvändningsfrågor och berör flera av kommunens olika verksamheter. Energiplanen är dels ett dokument för samhällets framtida utveckling samtidigt som den beskriver ett nuläge.

Energitillförsel och energianvändning är från ett planeringsperspektiv av stor betydelse för samhällsviktiga aktörer samt ur ett beredskapsperspektiv även för näringsliv och medborgare. Energiplanen syftar även till att vara kommunens utgångspunkt för arbete mot att bli klimatneutral samt kommunens arbete med energifrågor enligt lagen om kommunal energiplanering.

Överkalix kommun ska utveckla den lokala energiplaneringen i syfte att bidra till:

² SMHI Nationella Emissionsdatabasen

- Förbättrade förutsättningar för ett energisystem rustat för en framtida näringslivsutveckling och tillväxt.
- Minskade växthusgasutsläpp
- Förbättrad energiberedskap
- Planeringsunderlaget ska användas till den kommunala Översiktsplanen.
- Fungera som underlag till framtagande av kapacitetskartor i samverkan med elnätsföretag.

Utöver lagen om kommunal energiplanering kommer även Överkalix energiplan innehålla inslag av hur man implementerar sparsamhet, enkelhet samt lågteknologiska lösningar för att skapa ett samhällsengagemang bland medborgare.

1.4 Mål och lagstiftning

Enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska kommuner i sin planering främja hushållningen med energi samt verka för en säker och tillräcklig energitillförsel³. Kommuner ska vid sin planering undersöka förutsättningarna att genom samverkan med annan kommun eller betydande intressent på energiområdet såsom processindustri eller kraftföretag gemensamt lösa frågor som har betydelse för hushållningen med energi eller för energitillförseln. Finns förutsättning för sådan gemensam lösning, ska den tas tillvara i planeringen. I kommunen ska det finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. I en sådan plan ska en analys finnas av vilken inverkan den i planen upptagna verksamheten har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser.

Kommunala mål och borgmästaravtalet

Överkalix kommun har antagit mål för att kunna genomföra energiomställningen på lokalnivå och uppnå klimatneutralitet. I arbetet ingår även att klimatkompensera de återstående utsläppen. De övergripande målen sammanfattas som:

- 100% förnybar elproduktion år 2030.
- 50% effektivare energianvändning år 2030 jämfört med år 2005 (basår) baserat på BRP.
- Klimatneutral år 2035 = 85% minskning av växthusgasutsläpp, basår 1990.

³ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1977439-om-kommunal-energiplanering_sfs-1977-439/

De mål vi i Överkalix ska leva upp till bygger på att vi är del av ett större sammanhang, både nationellt och globalt och ett ansvar för kommande generationer. I enlighet med Parisavtalet 2015 har nästan alla världens länder förbundit sig att hålla den globala uppvärmningen under 2°C, med ambition att inte överskrida 1,5°C.

Svenska mål/Regionala mål

Klimatneutral 2045

70% lägre utsläpp från inrikes transporter 2030, jämfört med 2010

50 % effektivare energianvändning 2030, jämfört med 2005

100% förnybar elproduktion 2040

EUs mål

Europa ska vara klimatneutralt till 2050 genom en grön omställning av ekonomin. Fit for 55-paketet är EU:s omfattande plan för att säkerställa att unionen uppfyller sina åtaganden enligt Parisavtalet.

1.5 Koppling till andra styrande dokument

Energiplanen behöver samspela och samverka med kommunens övriga vägledande dokument så som till exempel resepolicy, näringslivsstrategi, tillväxtplan, program och strategier som rör social hållbarhet, handlingsplan för bostadsförsörjning samt översiktsplanering. Detta då det finns ett naturligt utbyte mellan de behov och förutsättningar som beskrivs i energiplanen och de som finns i andra planer. Alla ovannämnda exempel är inte lagstadgade krav för kommunen att tillhandahålla och aktualisera, så man särhåller planer som kommunen måste uppföra och bör koppla till energiplanen och de som är värdefullt att kommunen har och kopplar till energiplanen.

1.5.1 Integrera energiplanering i samhällsplaneringen

Den kommunala samhällsplaneringen och energiplaneringen behöver särskilt bedrivas nära och integrerat då många av de behov och förflyttningar som energiplanen adresserar tar uttryck i den fysiska planeringen.

Översiktsplanen som är ett långsiktigt strategiskt och vägledande dokument behöver konkretisera de behov och brister som energiplaneringen beskriver. Det kan handla om markanspråk som behövs för elinfrastruktur, förutsättningar för etablering av elintensiv verksamhet eller laddning av elfordon. Samtidigt behöver de insatser som sätts upp i översiktsplanen analyseras i arbetet med energiplanering för att förstå vad planerna får för konsekvenser inom energiområdet.

Energiplanen ska i detta sammanhang fungera som ett underlag och stöd vid avvägningar i översiktsplaneringen och för att kunna planera utifrån ett effekt- och energiperspektiv. I detaljplaneringen är även risk- och sårbarhetsperspektivet en viktig del i planeringen. I näringslivsstrategier, handlingsplan för bostadsförsörjning och tillväxtplaner kan översiktsplaneringen få ett stöd i att bedöma frågan om det finns en förväntan om ändrad markanvändning för att möta den utveckling som efterfrågas.

1.5.2 Lagstadgade kommunala planer med koppling till Energiplanering

Plan	Antagen och hänvisning	Aktualitet
Översiktsplan	Sammanträdesprotokoll 2008-02-25 Kf § 9 Dnr: -	Det pågår ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan för utvecklingen fram till år 2040 och beräknas vara klar att lyftas för antagande 2026-2027.
Planeringsstrategi	Sammanträdesprotokoll 2024-04-29 Kf § 39 Dnr: 2024-000274	
Uppdrag om att ta fram ny översiktsplan	Sammanträdesprotokoll 2024-10-21, Kf § 73 Dnr: 2024-000585	
Detaljplanering	I kommunen finns ca 85 st gällande detaljplaner.	Energiplanering implementeras i tillämpliga delar löpande vid upprättande av nya eller ändring av befintliga detaljplaner.
Riktlinjer för bostadsförsörjning 2023-2026	Sammanträdesprotokoll 2023-09-04, Kf § 45 Dnr: 2023-000275, Dnr: 2025-000107.	Nya mål, visioner och behov med bostadsplaneringen föranleder ett behov av att revidera Handlingsplan för bostadsförsörjning. Arbetet beräknas kunna påbörjas 2025-2026.

Riktlinjer för markanvisning och exploateringsavtal	Sammanträdesprotokoll 2025-04-28, Kf § 21 Dnr: 2025-000107	
Beredskapsplan för risk och sårbarhetsanalys	Sekretessbelagd	Arbete pågår med att ta fram ny plan där intentionen är att en del av planen kan offentliggöras. Planen beräknas vara klar att lyftas för antagande år 2026.
Vattentjänstplan 2024-2028	Sammanträdesprotokoll 2024-04-29, Kf § 38 Dnr: 2024-000098	Behov av revidering beräknas uppstå när ny översiktsplan vunnit laga kraft.
Plan för avfallsförebyggande och renhållningsförordning 2018-2022	Sammanträdesprotokoll 2018-06-25, Kf § 40 Dnr: 2018-000361	Ny lagstiftning träder i kraft 2027-01-01 som föranleder att en ny plan behöver tas fram.
Strategisk plan mot budget		Antas årligen i samband med budget.

1.5.3 Andra strategiska dokument med koppling till Energiplanen

- Resepolicy
- Inköpsriktlinjer
- Inköspolicy
- Trafiksäkerhetspolicy
- Kostpolicy
- Policy nedskräpning
- Avfallsplan
- CMR Jämställdhetsdeklaration och handlingsplan CEMR Jämställdhetsdeklaration
- Plan för Extraordinär händelse
- Plan för Energieffektivisering
- Plan för höga vattenflöden

Exempel på andra strategiska och vägledande dokument som inte finns än där energiplaneringen behöver vävas in:

- Näringslivsstrategi – beräknas påbörjas 2026
- Tillväxtplan
- Klimatrelaterad Riskanalys
- Klimatstrategi
- Strategier för social hållbarhet, värdskap och service
- Dagvattenpolicy och dagvattenplan
- Parkeringsprogram
- Kulturmiljöprogram
- Planprogram
- Kommande tematiska tillägg eller fördjupningar av översiktsplan

1.5.4 Mellankommunala frågor

För att klara av stora förändringar i svåröverskådliga system där ansvarsområden är spridda och otydliga är det nödvändigt att många parter arbetar tillsammans. Energi är en fråga som ofta är större än kommunens geografiska yta varför frågorna behöver lyftas i ett större koncept än enbart inom den egna kommunorganisationen. Tillsammans med andra organisationer och kommuner kan ett större kunskapsutbyte ske med möjlighet till ökad samsyn för att tillsammans kunna agera effektivare på svårlösta uppgifter. Vissa typer av planer och analyser kan vara relevanta att ta fram på mellankommunal eller regional nivå. Till exempel el- och effekthanalyser, vindbruks- och solbruksplaner, vätgasstrategier och strategier för laddinfrastruktur.

En utmaning för befolkningstillväxt är att det finns en brist i utbud av flerbostadshus och enfamiljshus. Behov finns därför både av en förtätning i befintliga områden och utveckling av nya. Kommunens roll är att skapa förutsättningar för tillskapandet av bostäder genom översiktsplan och detaljplan för att bostäder ska kunna byggas både genom stiftelsen Överkalixbostäder, privatpersoner och näringsliv. I centralorten pågår uppförandet av ett nytt särskilt boende med ett 60-tal platser för äldre som när det är klart kommer att ersätta dagens två boenden.

Laddinfrastruktur för elfordon finns idag på flera offentliga platser i centralorten tillgängliga för allmänheten och tillhandahålls både av näringsliv och Överkalix kommun. För den egna verksamhetens behov ansvarar näringsidkare och den kommunala organisationen själva.

Den kommunala fordonsflottan uppdateras succesivt över från fordon drivna av fossila bränslen till elektrifierade fordon. Ambitionen är att ha en fossilfri fordonsflotta i god tid

innan 2035. Vid anskaffandet av nya fordon ska minst 50 % av fordonen vara fossilfria fram till och med 2029. Efter 2029 anskaffas enbart fossilfria fordon.

1.6 Samverkan och intressenter

En samverkan mellan alla samhällsviktiga aktörer är viktigt för att säkerställa att energiplaneringen innefattar alla nutida samt framtida behov av energitillförsel. Samtidigt som samhället och medborgarnas behov av energi säkerställs och att en beredskapsplanering finns vid oväntade händelser.

Nedan listas intressenter som har identifierats som viktiga för framtagande och genomförande av energiplanen och hur kommunikation med intressenterna sker.

Aktör	Kommunikation
Överkalix värmeverk	Deltagit i interna arbetsgruppsmöten.
Vattenfall	Möte den 17 september 2025
Svenska Kraftnät	Möte den 8 september 2025
Länsstyrelsen Norrbotten	Skriftligt utskick den 22 september 2025
Region Norrbotten	Skriftligt utskick den 22 september 2025
Övertorneå, Kalix, Gällivare, Pajala, Boden och Haparanda kommuner	Skriftligt utskick den 22 september 2025
Producenter av förnyelsebar energi i kommunen	Skriftligt utskick den 22 september 2025
Fastighetsägare med större bestånd, Stiftelsen Överkalixbostäder.	Skriftligt utskick den 22 september 2025
Drivmedelsaktörer som har verksamhet i kommunen.	Skriftligt utskick den 22 september 2025
Överkalix kommuns näringsliv	Information under företagsfrukost 12 september 2025.

1.7 Genomförande och uppföljning av planen och åtgärdsplanen

Energiplanen antas i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen kommer därefter överta ägarskapet. Kommunstyrelsen ansvarar för samordning, genomförande och uppföljning av planen. Energiplanen ska utvärderas och aktualitetsprövas årligen. Vid revidering av planen säkerställs att nödvändiga anpassningar görs för att uppfylla gällande lagstiftning.

Energiplanen ska vara en utgångspunkt och ett stöd för nämnders, utskotts och de kommunala bolagens egen planering och genomförande av energiåtgärder. Om nämnd, utskott eller kommunalt bolag fattar beslut om en egen handlingsplan bör den utgå från den kommunövergripande energiplanen.

I samband med att energiplanen antas ges kommunstyrelsen och dess verksamhet kommunledningsförvaltningen uppdraget att samverka med nämnder, utskott, förvaltningar och bolag i arbete med att planera, genomföra och följa upp insatser inom planen. Insatserna genomförs framför allt i etablerade samverkansstrukturer.

Energiplanen följs upp inom ramen för kommunens visionära mål och uppföljningen görs enligt styrmodell för Överkalix kommun. Befintliga modeller inom ramen för programstyrningen kommer att tillämpas för att möjliggöra en uppföljningsstyrning av planen och utvärdera mot Överkalix kommuns målsättningar. Uppföljningen redovisas i rapporter för internkontroll i befintligt uppföljningsprogram.

2 Nulägesbeskrivning

2.1 Generell utveckling i kommunen

För att få en fullständig bild av och planera för energianvändningens utveckling över tid är det relevant att inkludera befolkningsutveckling. Överkalix befolkning består av cirka 3200 personer och visade på en ökning under 2024. En fortsatt befolkningsökning förväntas de kommande åren, främst från inflyttning från utlandet, landet och egna länet. SCB:s befolkningsprognos som visar på motsatt utveckling med en minskande befolkning bör ses som framskrivningar av tidigare befolkningsutveckling snarare än som exakta prognoser. Detta förklarar den betydande skillnaden mellan SCB:s prognos och Överkalix egen förväntan.

En utmaning för befolkningstillväxt är att det finns en brist i utbud av flerbostadshus och enfamiljshus. Behov finns därför både av en förtätning i befintliga områden och utveckling av nya. Kommunens roll är att skapa förutsättningar för tillskapandet av bostäder genom översiktsplan och detaljplan för att bostäder ska kunna byggas både genom stiftelsen Överkalixbostäder, privatpersoner och näringsliv. I centralorten pågår uppförandet av ett nytt särskilt boende med ett 60-tal platser för äldre som när det är klart kommer att ersätta dagens två boenden.

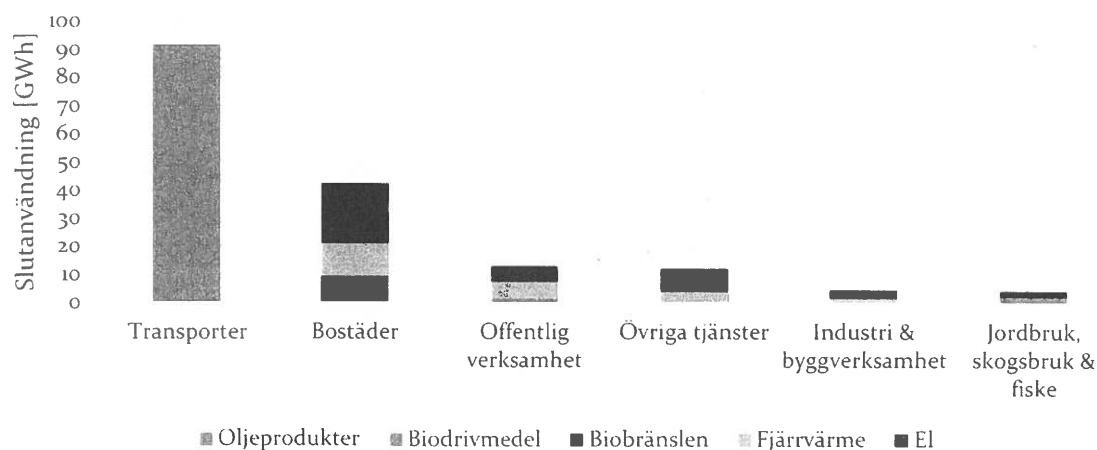
Laddinfrastruktur för elfordon finns idag på flera offentliga platser i centralorten tillgängliga för allmänheten och tillhandahålls både av näringsliv och Överkalix kommun. För den egna verksamhetens behov ansvarar näringsidkare och den kommunala organisationen själva.

Den kommunala fordonsflottan uppdateras succesivt över från fordon drivna av fossila bränslen till elektrifierade fordon. Ambitionen är att ha en fossilfri fordonsflotta i god tid innan 2035. Vid anskaffandet av nya fordon ska minst 50 % av fordonen vara fossilfria fram till och med 2029. Efter 2029 anskaffas enbart fossilfria fordon.

2.2 Energianvändning inom den geografiska kommunen

I

Figur 1 visas slutanvändningen av energi under 2023 för olika sektorer i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

Figur 1: Slutanvändning av energi under 2023 för olika sektorer i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

Vad som kan ses i

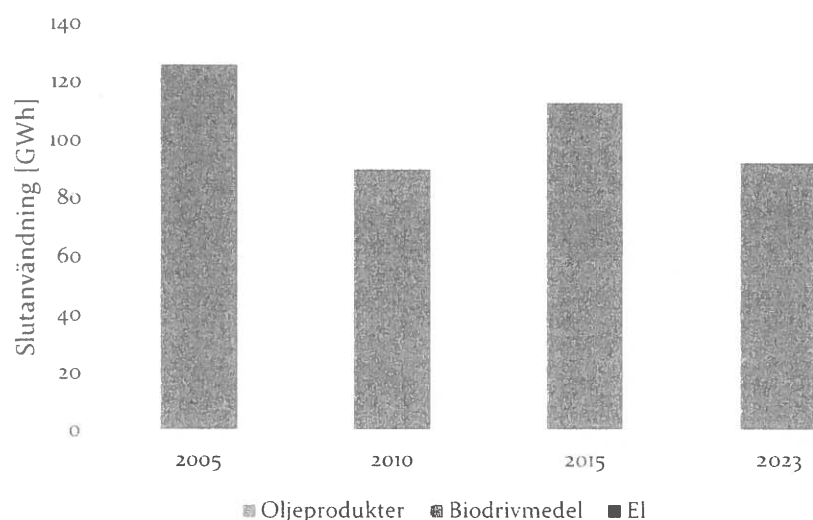
Figur 1 så har sektorn "Transporter" en betydande andel av den totala energianvändningen i kommunen. Uppgifter för energianvändning inom transportsektorn inhämtas årligen via Kommunala oljeleveranser (KomOlj)⁴ och sammanställs i den Kommunala och regionala energistatistiken (KRE)⁵, där drivmedelsleveranser rapporteras in efter typ av drivmedel (exempelvis diesel, bensin, eldningsolja med flera) och räknas sedan om från volym till energi.

⁴ Nås via SCB [Oljeleveranser – kommunvis redovisning](#)

⁵ Statistiken bygger på bearbetning av officiell statistik. Det är nio olika undersökningar som den kommunala och regionala energistatistiken (KRE) hämtar sina uppgifter ifrån, läs mer här: [Användarhandledning - Kommunal & regional energistatistik 2023](#)

2.2.1 Transporter

I Figur 2 visas slutanvändningen av energi genom åren inom transportsektorn i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

¹ Nås via SCB [Oljeleveranser – kommunvis redovisning](#)

¹ Statistiken bygger på bearbetning av officiell statistik. Det är nio olika undersökningar som den kommunala och regionala energistatistiken (KRE) hämtar sina uppgifter ifrån, läs mer här: [Användarhandledning - Kommunal & regional energistatistik 2023](#)

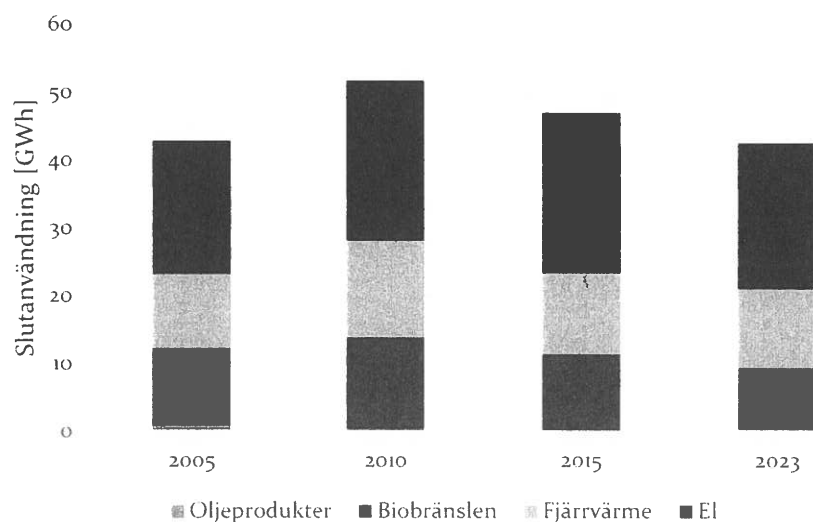
Figur 2: Slutanvändning av energi genom åren inom transportsektorn i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

Vad figuren ovan visar är en fluktuerande användning, även om den är relativt stadig, av drivmedel inom transportsektorn. Vad som också går att se är att det skett en stadig ökning av biodrivmedel inom transportsektor, vilket kan kopplas till de allt högre inblandningskraven för flytande drivmedel, den så kallade reduceringsplikten. I och med borttagandet av kraven för reduceringsplikten under 2024 så förväntar vi oss att se en viss återgång till tidigare nivåer av fossila drivmedel och i förlängningen växthusgasutsläpp. Hur mycket en ökad andel av elektrifierade fordon inom transportsektorn kommer att påverka har vi i dagsläget inga svar på. Energidata samlar inte in uppgifter om elförbrukning eller fordonsgas för vägbunden trafik och är därför i dess nuvarande form inte komplett.

2.2.2 Bostäder

I Figur 3 visas slutanvändningen av energi genom åren för alla bostäder i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

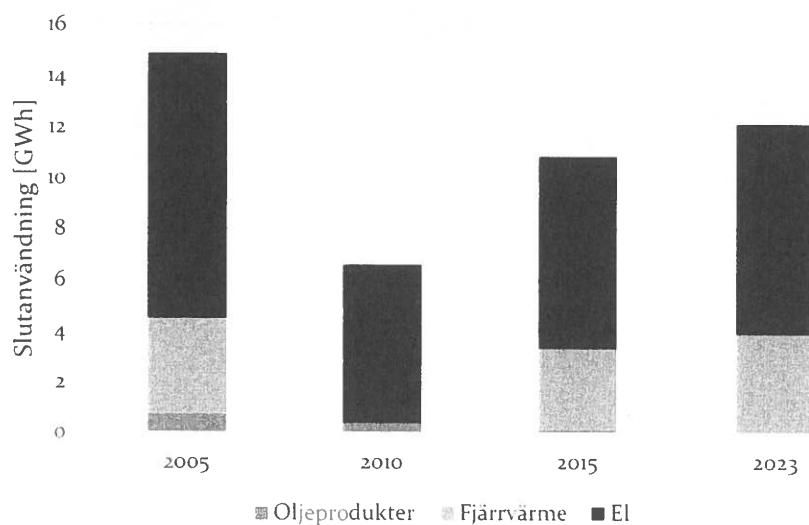
Figur 3: Slutanvändning av energi genom åren för alla bostäder i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

Energidata visar på relativt konstant trend när det kommer till energianvändning inom bostadssektorn över en längre period. Observera att siffrorna inte tar hänsyn till förändringar i klimat eller rådande utomhustemperatur, vilket kan ge betydande effekter för exempelvis ett ovanligt kallt eller varmt år.

2.2.3 Övriga tjänster

I

Figur 4 visas slutanvändningen av energi genom åren inom sektorn Övriga tjänster i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

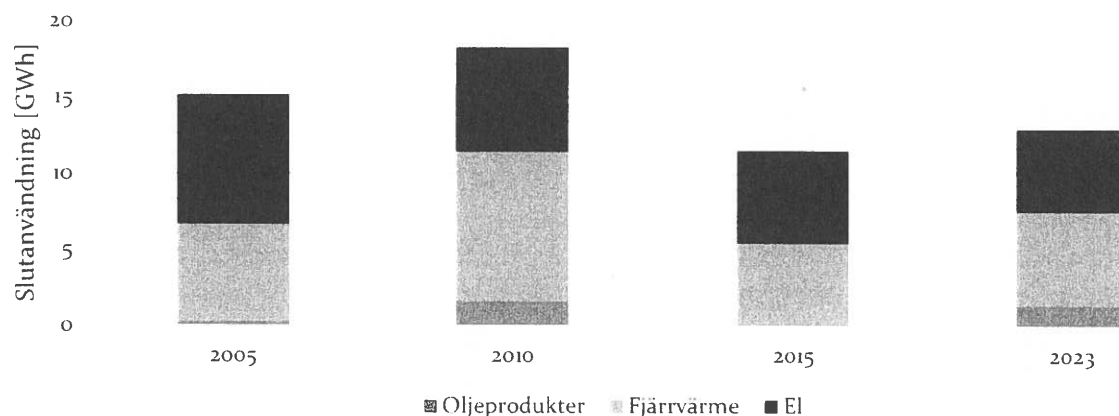
Figur 4: Slutanvändning av energi genom åren inom sektorn Övriga tjänster i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

Inom sektorn "Övriga tjänster" ingår all form av verksamhet som inte innefattar boende, industri, jordbruk eller offentlig förvaltning. Detta kan vara exempelvis en matbutik, en kontorslokal eller restaurang. I och med olika konverteringsstöd, införandet av värmepumpar samt inkoppling av nya eller befintliga aktörer på fjärrvärmenätet har användandet av oljeprodukter inom denna sektor i princip försvunnit.

2.2.4 Offentlig verksamhet

I

Figur 5 visas slutanvändningen av energi genom åren inom sektorn Offentlig verksamhet i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

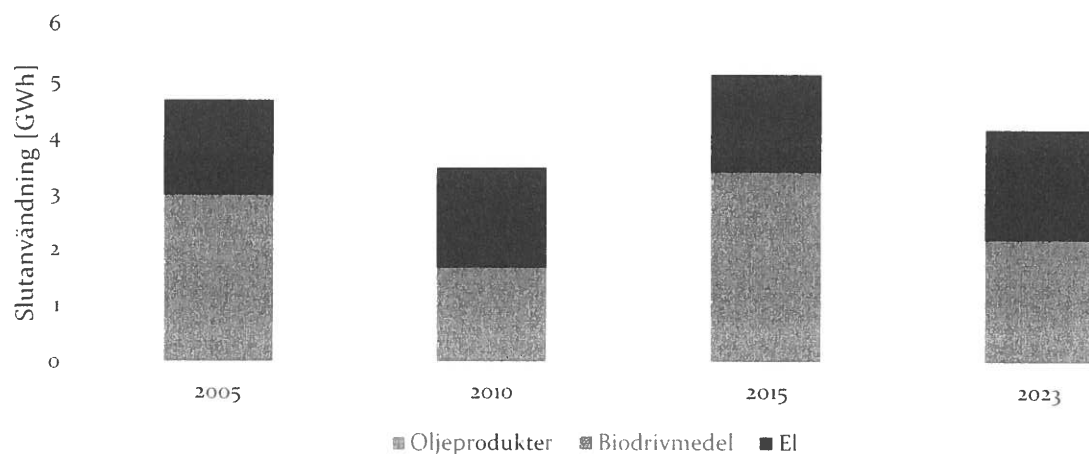

Figur 5: Slutanvändning av energi genom åren inom sektorn Offentlig verksamhet i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

Energianvändningen inom offentlig verksamhet har minskat betydligt de senaste åren. Idag finns det inga oljeprodukter som används inom den offentliga verksamheten. Observera att i dessa siffror ingår inte drivmedel till egna personbilar, då dessa ingår i drivmedelsleveranserna för transportsektorn. Samma gäller även för eventuell drivmedelsanvändning för exempelvis snöröjning eller inköp av andra entreprenadtjänster.

2.2.5 Jordbruk, skogsbruk & fiske

I Figur 6 visas slutanvändningen av energi genom åren inom sektorn Jordbruk, skogsbruk & fiske i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

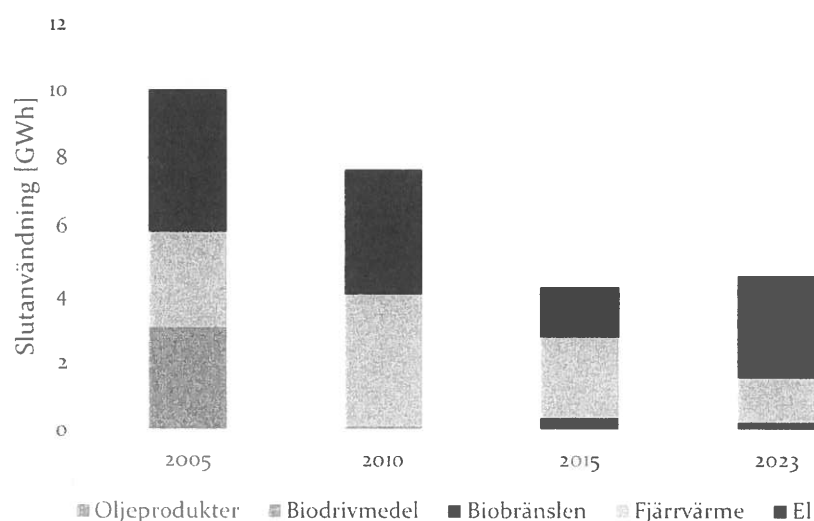

Figur 6: Slutanvändning av energi genom åren inom sektorn Jordbruk, skogsbruk & fiske i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

I denna kategori ingår all form av verksamhet inom SNI-koderna 01–03. Det gäller både energianvändning för lokaler inom dessa verksamheter samt för arbetsmaskiners drivmedel som är registrerade inom dessa SNI-koder.

2.2.6 Industri & byggverksamhet

I Figur 7 visas slutanvändningen av energi genom åren inom sektorn Industri & byggverksamhet i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

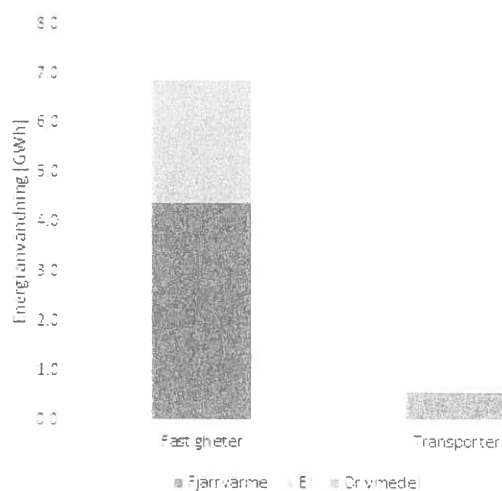

Figur 7: Slutanvändning av energi genom åren inom sektorn Industri & byggverksamhet i Överkalix kommun, fördelat på olika energislag.

Slutanvändningen av energi inom industri- och byggsektor är förhållandevis låg relativt hur det ser ut i andra mer industritunga kommuner, då främst Luleå, Kalix, Piteå, Gällivare och Kiruna.

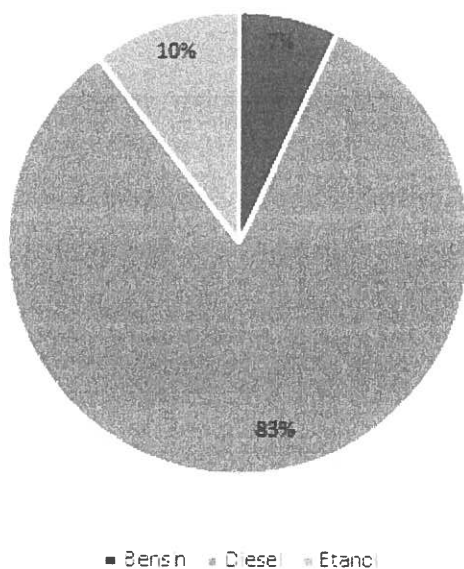
2.3 Energianvändning i kommunkoncernen

Överkalix kommunkoncern råder över 37 fastigheter som enligt Figur 4 använde omkring 6,9 GWh energi i form av el och fjärrvärme under 2021. Till dessa 37 fastigheter hör objekt som till exempel ishallen, badhuset samt äldreboendet.

Figur 4: Slutanvändningen av olika energislag för fastigheter respektive transporter för kommunkoncernen i Överkalix 2021.

I Figur 4 presenteras även att Överkalix kommunkoncern använde 0,6 GWh energi i form av drivmedel till alla fordon under 2021. I Figur 5 visas fördelningen mellan andel fordon per drivmedel som kommunkoncernen ägde under 2021.

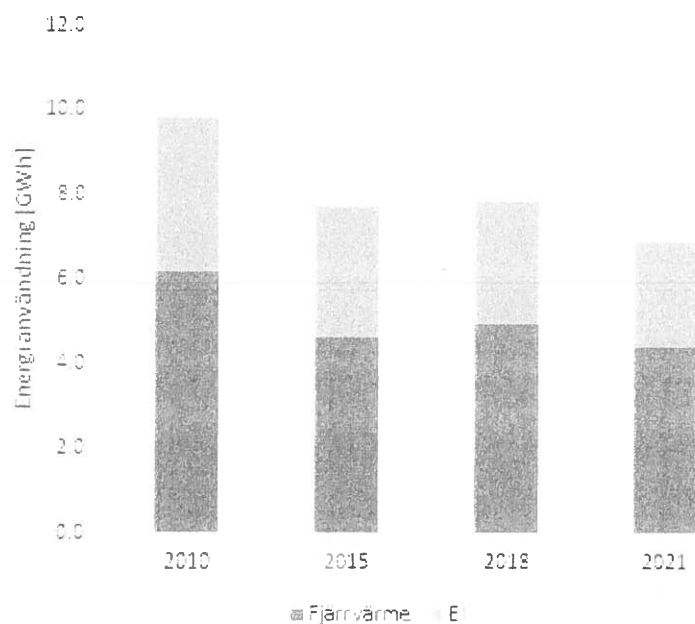

Figur 5: Fördelningen av andel fordon per drivmedel 2021 i Överkalix kommunkoncern.

I Figur 5 inkluderas personbilar samt lätta- och tunga lastbilar. Kommunkoncernen ägde 2021 28 personbilar, 15 lätta- respektive 6 tunga lastbilar, där alla lätta och tunga lastbilar drevs med diesel. Av 28 personbilar drevs 23 bilar med diesel, två bilar drevs med bensin och tre bilar drevs med etanol.

I Figur 6 presenteras slutanvändningen av fjärrvärme och el i fastigheter tillhörande kommunkoncernen i Överkalix.

2021 var den totala energianvändningen för kommunkoncernens fastigheter 6,9 GWh. Detta resulterade i en energianvändning per m² på 78 kWh/m² för elanvändningen och 141 kWh/m² för fjärrvärmeanvändningen. Från 2010 har en procentuell minskning skett i total energianvändning på omkring 30%. Användningen av både fjärrvärme och el har båda minskat med 29 % respektive 32%. Åtgärder som har bidragit till att minska energianvändningen är bland annat att i ishallen har aggregatet ersatts, belysning i ishallen, sporthallen samt biblioteket har bytts ut till LED samt att en luftvärmepump har installerats i ungdomsgården.

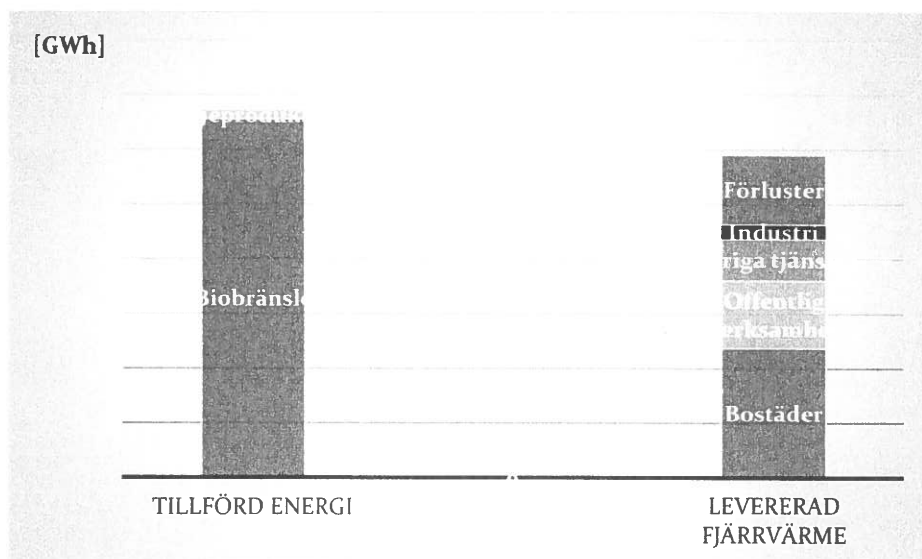

Figur 6: Slut användningen av olika energislag för fastigheter i kommunkoncernen i Överkalix.

2.4 Fjärrvärmesystemet

I Figur 8 visas tillförd energi per energislag för fjärrvärmeproduktion samt levererad fjärrvärme till respektive sektor under 2023 i Överkalix kommun.

21

Figur 8: Tillförd energi per energislag för fjärrvärmeproduktion samt levererad fjärrvärme till respektive sektor under 2023 i Överkalix kommun.

2.5 Elsystemet

2.5.1 Elproduktionsanläggningar i kommunen

12 st solcellsanläggningar med totaleffekt på 70 kW (2022)

25 st solcellsanläggningar med totaleffekt på 150 kW (2023)

Elnät i kommunen

Elnätet i Överkalix ingår i Vattenfall Eldistributions lokalnät. Vattenfall har i sin nätutvecklingsplan 2025-2034 identifierat att behovet av kapacitet och flexibilitet kommer att öka nationellt, främst som resultat av ökad elektrifiering av transporter, industriprocesser, laddinfrastruktur, värmepumpar m.m. Vattenfall anger att nätutvecklingsplanen ska uppdateras minst vartannat år och att den ska visa prognoser för kommande kapacitetsbehov, identifiera begränsningar, flexibilitetstjänster och planerade investeringar.⁶

⁶ Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034

För Överkalix pekar prognosen i Vattenfalls bilaga 1 på följande utveckling av maximal förbrukning (lokalnät) enligt år:

År	Prognostiserat effektbehov i Överkalix (lokalnät), kW
2025	330 kW
2026	660 kW
2027	1 280 kW
2028	1 870 kW
2029	1 940 kW
2030	2 000 kW
2031	2 060 kW
2032	2 120 kW
2033	2 160 kW
2034	2 210 kW

För hela Norrbotten är prognosen för lokalnätsbehov enligt Vattenfall:

År	Prognostiserat lokalnäts-effektbehov, Norrbotten (kW)
2025	18 350 kW
2026	36 540 kW
2027	48 150 kW
2028	58 430 kW
2029	62 120 kW
2030	67 930 kW
2031	70 710 kW
2032	72 700 kW
2033	73 750 kW
2034	74 790 kW

2.5.3 Effektsituationen

Effektbehovet i Överkalix kommun är starkt säsongsbetonat. Det beror främst på klimatet och elanvändningens struktur, där uppvärmning av bostäder och lokaler samt elanvändning i offentlig verksamhet och näringsliv genererar kraftiga variationer över året. Under vinterhalvåret kan effektuttaget vara flera hundra gånger högre än under sommarens

låglastperioder. Detta innebär att det lokala elsystemet behöver dimensioneras för kortvariga men mycket höga topplaster.

Idag finns i nätet utrymme för ett ökat effektuttag i storleksordningen några enstaka megawatt. Detta innebär att viss ytterligare elanvändning kan tillkomma utan omfattande förstärkningar, men att större etableringar eller utbyggnader riskerar att snabbt utnyttja den tillgängliga kapaciteten.

Från ovan prognoser framgår att Överkalix lokalnät har en förväntad ökning i maximal belastning från ca 330 kW år 2025 till drygt 2 200 kW år 2034. Det är alltså nästan en sjufaldig ökning under tioårsperioden. I Norrbotten som helhet är ökningen också kraftig, ungefär fyrdubbling från 18 MW till 75 MW.

Detta innebär flera saker för kommunen:

Kapacitetsbehov

Om kommunen planerar ny bebyggelse, stora byggprojekt, satsningar på laddinfrastruktur (t.ex. laddstationer för fordon), vätgasproduktion eller andra högkonsumerande verksamheter, så kan det komma att kräva förstärkning av lokalnätets kapacitet. I några fall kan det räcka med mindre nätförstärkningar nära slutkunder, men för större eller koncentrerade belastningar krävs investeringar i transformatorstationer, ledningskapacitet o.s.v.

Tidsperspektiv och planering

Eftersom nätutbyggnad ofta har långa ledtider – från planering, tillstånd, till faktiska byggnadsarbeten – behöver kommunen tidigt inkludera elnätsbehov i sina översiktsplaner, detaljplaner och exploateringsplaner. Detta för att säkerställa att tillgång till elnätskapacitet inte blir en flaskhals för utvecklingen.

Flexibilitet och smarta lösningar

Vattenfall anger att prognoserna visar *bruttobehov*, dvs utan hänsyn till flexibilitet och utan att optimera för att fördela belastning över tid. Flexibilitetsåtgärder (t.ex. styrning av laddning, efterfrågefleksibilitet, lagring) kan alltså spela en viktig roll för att jämna ut topplaster och fördröja eller reducera behovet av kostsam nätutbyggnad.⁷

Risk för kapacitetsbrist

Om inte nätet förstärks i takt med ökat effektbehov finns risk för överbelastning, försämrad kvalitet (spänningsdipp, störningar), längre leveranstider för nya anslutningar, och eventuellt fördröjade lösningar om snabba tillägg behöver göras. Kommunen bör följa hur

⁷ Vattenfall Eldistributions nätutvecklingsplan 2025-2034

Vattenfall planerar sina investeringar och var begränsningarna förväntas uppstå lokalnätmässigt.

Samverkan och dialog med nätägare

Att kommunen arbetar nära Vattenfall (och eventuellt andra nätägare) för att tydliggöra planerade investeringar, nya projekt, industrietableringar etc. är avgörande för att nätutvecklingsplan och kommunala planer ligger i fas. Kommunala planer behöver ge information om planer för markanvändning, exploatering, bostadsbyggande etc som Vattenfall kan använda som indata till sina prognoser.

Effektsituationen i Överkalix är alltså inte primärt en fråga om energimängd över året, utan om att klara de korta, extrema topparna i effektuttaget. En robust planering för dessa förutsättningar är avgörande för att möjliggöra fortsatt tillväxt, elektrifiering och klimatmålsuppfyllelse i kommunen.

2.6 Biogasproduktion

I dagsläget finns inga planer på utveckling av biogasproduktion i Överkalix kommun.

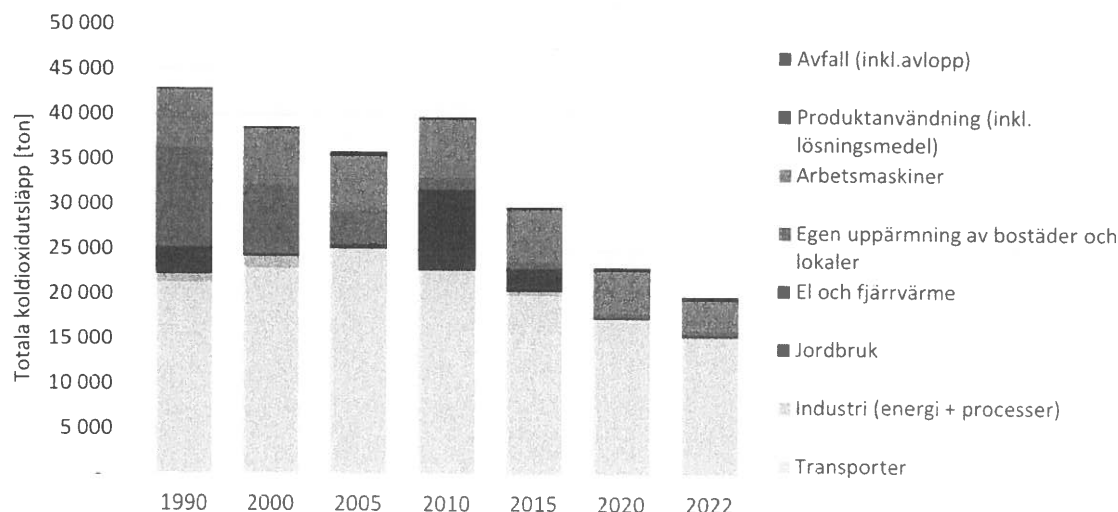
2.7 Gas

I dagsläget finns inga planer på utveckling av energiproduktion av gas. Framåt behöver Överkalix kommun utreda vilka behov av vätgasproduktion och vätgasinfrastruktur som kan komma att uppstå i kommunen. Samt utreda framtida utvecklingsområden där vätgas kan bidra till beredskap och resiliens. På ett regionalt plan kommer Energikontor norr undersöka framtida behov av vätgasproduktion och -infrastruktur.

2.8 Energisystemets klimat- och miljöpåverkan

Energikontor Norr tillhandahåller underlag för detta avsnitt genom de årliga energiöversikterna.

I Figur 9 visas de totala koldioxidutsläppen genom åren i Överkalix kommun, fördelat på olika sektorer.

Figur 9: Totala utsläpp av koldioxid genom åren i Överkalix kommun, fördelat på olika sektorer.

2.9 Energiberedskap

En trygg och robust energiförsörjning är fundamental för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och för invånarnas trygghet i Överkalix kommun. Energiberedskapen syftar till att säkerställa att kommunen kan hantera allt från kortare avbrott till mer omfattande och långvariga kriser, oavsett orsak.

I nuläget utgörs kommunens energisystem av en kombination av el från det nationella och regionala elnätet samt lokal fjärrvärmeproduktion. Fjärrvärmeverket utgör en viktig lokal resurs som skapar en grundläggande robusthet, förutsatt att tillgången på bränsle och reservkraft för anläggningens drift kan säkerställas. Beroendet av externa elnät är dock en sårbarhet, särskilt med tanke på de geografiska förutsättningarna och risken för väderrelaterade störningar.

Kommunens beredskapsarbete innefattar en kontinuerlig dialog med centrala aktörer som Vattenfall och Länsstyrelsen Norrbotten för att samordna planering och hantering av eventuella störningar. Internt arbetar kommunen med kontinuitetsplanering för att säkerställa att de mest kritiska verksamheterna, såsom äldreomsorg samt vatten och avlopp, har tillgång till reservkraft vid ett elavbrott.

Framtida åtgärder inom energiplanen, som att främja lokal förnybar elproduktion i form av sol- och vindkraft samt att utreda vätgasens roll för resiliens, kommer att vara avgörande för att stärka den lokala energiberedskapen. Genom att minska beroendet av en enskild källa och förkorta avstånden mellan produktion och förbrukning, ökar hela det lokala samhällets förmåga att klara av påfrestningar.

3 Framtidsbild

Överkalix Kommun står inför en tillväxt i befolkning driven av satsningar inom både besöksnäring, industri och andra näringar. Det sker redan idag en inflyttning som stöper om befolkningspyramiden och blåser liv i både landsbygd och centralort. Samtidigt ökar kraven på infrastruktur för elproduktion och elkonsumtion.

Överkalix kommun siktar på att genom översiktsplan tillåta satsningar på vindkraft i anslutning till redan beslutade vindkraftsparker. Kommunen ser också positivt på satsningar på solenergi både i stor skala och för privatbostadshus. Överkalix Kommun bedriver och behöver bedriva lobbyverksamhet hos Vattenfall och Svenska Kraftnät vad gäller effektöverföring till framtida elintensiva satsningar. Kommunen förutspår ett större behov av elkonsumtion via etableringar som ger arbetstillfällen och inflyttning, inflyttning som också ökar elkonsumtionen. I framtiden ska energigemenskaper i olika former växa fram i lokalsamhället.

Inflyttningen ställer krav på att bostäder åter byggs i Överkalix, de tomter som redan finns byggklara marknadsförs, nya bostadsområden planeras i Översikts- och detaljplaner. El och VA förbereds i investeringsplanerna. Fjärrvärmebehovet förutspås öka men fjärrvärmen kan med rätt typ av etablering produceras av överskottsvärme istället för med eldnings av flis. Det villkoras dock av att Vattenfall kan tillhandahålla tillräckligt med effektöverföring. Kommunen jobbar aktivt med att möjliggöra den typen av etableringar.

Den digitalisering som pågår i samhället som helhet, med ökad användning av energikrävande digitala verktyg och artificiell intelligens, innebär också att efterfrågan på energi ökar.

3.1 Behov av förflyttningar

Elektrifieringen är en växande trend och en förutsättning för att uppnå Sveriges nationella klimatmål om nettonollutsläpp av växthusgaser till år 2045. Omställningen driver en ökad efterfrågan på både produktion av förnybar el och ökad elnätscapacitet. I rapporten Så möter vi Sveriges elbehov 2045 visar branschorganisationen Energiföretagen (2023) att elanvändningen bedöms kunna öka från dagens cirka 140 TWh till 330 TWh år 2045 och att eleffekten vid vissa tider på dygnet bedöms kunna bli 49 GW.

Enligt samma rapport kommer den tillkommande elanvändningen inte fördelas ut lika i landet utan den största ökningen sker i de norra delarna, som en konsekvens av elektrifieringen av järn- och stålindustrin. Det vi ser är en dramatisk förändring jämfört med dagens situation, som kommer ge stora konsekvenser för både hur elens flöden i landet och hur elproduktion lämpligen lokaliseras. Idag har norra Sverige ett överskott på el och effekt

vilket innebär att elen normalt sett flödar söderut. Givet industrietableringarna är det inte alls säkert att så är fallet i framtiden.

Generellt är det svenska elnätet gammalt. Även utan elektrifieringen skulle stora investeringar krävas bara för att upprätthålla dagens nivå. Med en så pass kraftigt ökad elanvändning behövs det elnät som kan transportera elen dit den behövs när den behövs. Uppförandet av ledningen Aurora Line, som passerar Överkalix kommun, borde kunna bidra till överföringen av mer elektricitet även lokalt i Överkalix.

Det framtida produktionssystemet, med förmodat högre andel variabel elproduktion och högre effekttoppar, kommer troligen att efterfråga flexibilitet hos kunderna i större utsträckning än tidigare. Flexibilitet i elanvändningen kommer troligen inte bara efterfrågas under timmar med de högsta eleffektbehoven, utan tillgängligheten av vind- och solkraft blir en viktig faktor. Låg produktion från vind och sol ger ökat behov av flexibilitet över längre tidsskalor motsvarande de perioder då denna produktion är låg. Den typ av flexibilitet som antas kunna arbeta över dessa tidsskalor och som potentiellt kan bidra till att sänka effektbehovet är förbrukningsflexibilitet i form av elvärme, hushållsel, el till laddbara fordon samt el till elektrolysörer för vätgas.

Prognosen i Vattenfalls nätutvecklingsplan antyder att Överkalix står inför en kraftig ökning av behovet av maximal nätförbrukning under de kommande 10 åren. Kommunen behöver därför proaktivt integrera elnätsfrågor i sin planering för att undvika att nätet blir en begränsning för samhällsutveckling. Genom smarta lösningar och nära samarbete med nätägaren kan kostnader och risker minskas.

För att nå de visionära målen om effektiviserad energianvändning och klimatneutralitet är det avgörande att minska växthusgasutsläppen från framförallt transportsektorn, som idag står för den absolut största andelen slutanvändning av energi i form av fossila bränslen. Samtidigt passerar Europaväg 10 genom kommunen och är en viktig del av det lokala, regionala och nationella infrastrukturnätet. Förflyttningen i transportsektorn kräver en kombination av lokala insatser, regional samverkan och nationella styrmedel och investeringar.

I det lokala perspektivet innebär det bland annat att invånare och företag behöver ges goda förutsättningar att välja el- eller biogasdrivna fordon genom utbyggd laddinfrastruktur och tillgång till fossilfria drivmedel. Genom att utveckla hållbara mobilitetslösningar kan behovet

av fossildrivna resor minska ytterligare. I takt med att tekniken blir tillgänglig behöver även arbetsmaskiner och tunga fordon ställas om till el, vätgas eller biodrivmedel.

I det regionala perspektivet behövs samordning med andra kommuner. Utbyggnad av laddinfrastruktur och fossilfria bränslen kräver regional samverkan. Transportstråk genom Norrbotten behöver laddstationer för både personbilar och tunga lastbilar. Elektrifiering av bussar och utveckling av anropsstyrd kollektivtrafik kan minska utsläppen samtidigt som tillgängligheten för invånare på landsbygden ökar. Ur det nationella perspektivet är politiska styrmedel och stöd till elektrifiering av transportsektorn avgörande för att Överkalix ska kunna nå sina lokala klimatmål. Samtidigt behöver utbyggnad av det nationella elnätet och satsningar på laddinfrastruktur för både lätta och tunga fordon ske i takt med att fordonen elektrifieras. Statens stöd till forskning och utveckling av batteriteknik, vätgasdrivna transporter och hållbara biodrivmedel är viktiga för att erbjuda breddade alternativ till fossildrivna transporter.

4 Hur energiplanen uppfyller lagkrav

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska det i varje kommun finnas en aktuell plan gällande tillförsel, distribution och användning av energi. Energiplanen ska antas av kommunfullmäktige, verka för en minskad energianvändning och miljöpåverkan samt säkerställa en säker och tillräcklig tillförsel av energi.

Genom att analysera energianvändningen, peka ut åtgärder samt säkerställa uppföljning av dessa blir energiplanen ett bidragande verktyg till att genomföra energiomställningen.

4.1 Att säkra totalförsvarets behov av energi

Energiplanen är ett centralt verktyg för att Överkalix kommun ska kunna fullgöra sina skyldigheter inom ramen för Sveriges totalförsvaret. En säker och tillräcklig energitillförsel är en förutsättning för att både civila och militära funktioner ska kunna verka i händelse av kris eller höjd beredskap. Denna plan bidrar till att bygga en robust grund för hela totalförsvaret. Genom att aktivt arbeta för att uppfylla planens mål säkerställs totalförsvarets behov på flera sätt:

- **Minskad sårbarhet:** Planens inriktning på en diversifierad och mer lokal energiproduktion, med satsningar på förnybara källor som sol- och vindkraft, minskar beroendet av långa överföringsledningar som kan vara sårbara för störningar eller sabotage. En ökad andel lokal produktion är avgörande för att upprätthålla energiförsörjningen till samhällsviktiga funktioner.

- **Tryggad försörjning:** Genom att främja energieffektivisering och en övergång från fossila bränslen minskar kommunens beroende av importerad energi, vilket stärker den nationella försörjningstryggheten.
- **Stärkt uthållighet:** Energiplanen fungerar som ett underlag för prioritering av energi till samhällsviktiga aktörer under ansträngda förhållanden. Arbetet med att i samverkan med elnätsföretag ta fram kapacitetskartor och planer är en viktig del i att säkerställa att kritiska anläggningar har den effekt de behöver.
- **Samverkan:** Planen betonar vikten av samverkan med Länsstyrelsen, grannkommuner och kraftföretag. Denna samverkan är en grundpelare i totalförsvarets uppbyggnad och säkerställer en gemensam och koordinerad förmåga att hantera energiförsörjningen i alla lägen.

Energiplanen är därmed inte bara ett dokument för klimat- och energiomställning, utan även en aktiv del av kommunens ansvarstagande för att bygga ett motståndskraftigt samhälle som kan stödja totalförsvarets behov.

- Arbetet med att i samverkan med elnätsföretag ta fram kapacitetskartor och planer är en viktig del i att säkerställa att kritiska anläggningar har den effekt de behöver.
- **Samverkan:** Planen betonar vikten av samverkan med Länsstyrelsen, grannkommuner och kraftföretag. Denna samverkan är en grundpelare i totalförsvarets uppbyggnad och säkerställer en gemensam och koordinerad förmåga att hantera energiförsörjningen i alla lägen.

Energiplanen är därmed inte bara ett dokument för klimat- och energiomställning, utan även en aktiv del av kommunens ansvarstagande för att bygga ett motståndskraftigt samhälle som kan stödja totalförsvarets behov.

5 Åtgärder och insatser för ett hållbart energisystem

Åtgärd	Ansvarig (roll)	Tidpunkt för genomförande	Bedömd kostnad	Uppföljning	
Energieffektivisering					
Vidta åtgärder för att minska energianvändningen i kommunens fastigheter	Fastighetschef	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Baseras på genomförda energikartläggningar.
Vidareutveckla smart styrning i offentliga byggnader.	Fastighetschef	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	T.ex. behovsstyrd ventilation, belysning och värme.
Utreda möjlighet att ställa energikrav i	Samhällsplanerare,	Q2-Q3 2026		I samband med årligt	

genomförande av detaljplaner.				aktualiseringsärende då plan revideras.	
Informera om energirådgivningens tjänster till hushåll och företag	Kommunikatör	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Utreda möjligheter till att låna ut energisparväskor i kommunens bibliotek som en åtgärd för att minska energianvändning i småhus.	Fastighetschef	Q4 2025		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärden inspirerad av goda exempel i Interreg Europas plattform: <u>Home Energy Saving Kit</u>
Kunskapshöjning för kommunanställda om energigemenskaper (Energy Communitys), för att lägga grunden och skapa förutsättningar för sådana lösningar i kommunen.	Framtidschef	Q1-Q3 2026		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärden inspirerad av goda exempel inom Interreg Europe: Community engagement in the planning and deployment of new renewable energy installations, presented by Fredrikshavn in June 2025 and Mazovia.
Hålla arbetet som påbörjats inom Tiny houses aktuellt genom olika insatser.	Framtidschef			I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärden inspirerad av goda exempel inom Interreg Europe: Local Climate and Energy Agency of South Brittany
Förnybar Energi					
Planera för installation av solceller på kommunala byggnader.	Fastighetschef	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Inventera potentialen för bioenergi, solenergi och vindkraft i kommunen	Näringslivsutvecklare	Q1-Q3 2026		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Underlätta för invånare att installera solpaneler genom snabba	Bygg & miljö	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	

tillståndsprocesser och rådgivning.					
Undersök om spetsvärme med fossil olja kan tas bort och ersättas med biobränsle.	VD Värmeverket	Q1 2026 - framåt		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Avser ej reservkraft.
Upphandla för att enbart köpa förnybar och fossilfri el.	Fastighetschef	Q3-Q4 2025		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Transport & mobilitet					
Utveckla laddinfrastruktur för kommunens elfordon.	Resp verksamhetschef			I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Prioritera cykel- och gånginfrastruktur i samhällsplaneringen.	Samhällsplanerare	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Sker med särskilt fokus under framtagande av ny Översiktsplan.
Elektrifiera kommunkoncernens egen fordonsflotta.	Resp. verksamhetschef			I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Förenkla att nyttja kollektivtrafik i första hand när det är möjligt vid tjänsteresor.	Ekonomichef	Q4 2025- Q1 2026		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Skapa strukturer för samåkning för kommunanställda, för minskade utsläpp och kostnader.	Näringslivsutvecklare	Q3-Q4 2025	0 kr	I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärd som diskuteras på möten som ägt rum inom ramen för Interregprojektet FEEL
Sänka hastigheten på Storgatan för att göra det offentliga rummet mer tillgängligt för cyklister och fotgängare samt för minskade utsläpp.	Byggnadsinspektör och Samhällsplanerare			I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärden inspirerad av goda exempel i Interreg Europe: Presented in Valenica by the Valencia Climate and Energy Foundation 8 th November 2023.
Engagemang & samverkan					
Skapa nya och/eller nyttja befintliga forum där energirelaterade frågor kan lyftas med	Framtidschef	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	

företag, föreningar och boende.					
Undersöka möjlighet till samverka med grannkommuner kring gemensamma energisatsningar.	Samhällsplanerare	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Söka extern finansiering via Europeiska strukturfondsmedel och nationella stöd för att finansiera utvecklingsinsatser.	Framtidschef	Q3-Q4 2026		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	
Utveckla arbetet med Folkverkstan, för att förlänga livet på invånarnas kläder och prylar för minskade konsumtionsrelaterade utsläpp och social hållbarhet.	Kultur- & Fritidsansvarig		0 kr	I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärden inspirerad av goda exempel i Interreg Europas plattform: <u>Repair Café Sant Joan de Déu València</u>
Utreda möjligheter att använda betande djur på områden som traditionellt klipps med maskin, för biologisk mångfald, kulturvärde och minskade utsläpp.	Gata & Parkchef	Q1-Q2 2026		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärden inspirerad av goda exempel i Interreg Europas plattform: <u>Lowtech, locally produced food and biodiversity by goats, sheep and cattle.</u>
Utveckla möjlighet för invånare att odla livsmedel i tätorten, för social hållbarhet och ökad självförsörjning.	Gata & parkchef			I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärden inspirerad av goda exempel i Interreg Europas plattform: <u>MOST – Cooperative urban farming</u>
Utreda möjlighet för invånare att kunna "adoptera" platser eller viktiga punkter (för att öka engagemang och vårda/förlänga livet på det som invånare värdesätter).	Kultur och fritidsansvarig			I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	Åtgärden inspirerad av goda exempel i Interreg Europe: Adopt a gate presented by Bistrita Municipality 2nd October 2024
Utveckla och integrera strukturer för att koppla Energiplanering till andra kommunala styrdokument.	Samhällsplanerare	Löpande		I samband med årligt aktualiseringsärende då plan revideras.	

6 Strategisk miljöbedömning

Om undersökning av betydande miljöpåverkan

En myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Undersökningen innebär att myndigheten eller kommunen ska:

- Identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan.
- Samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet, om myndigheten eller kommunen inte redan i identifieringen kommer fram till att en strategisk miljöbedömning ska göras (6 kap. 6 § miljöbalken).

Energiplanen omfattas av lagkraven på att strategisk miljöbedömning ska göras om planen kan medföra en betydande miljöpåverkan. För att ta reda på om det föreligger risk för betydande miljöpåverkan ska en undersökning om betydande miljöpåverkan göras.

Undersökningen ska generera ett beslutsunderlag men den bidrar samtidigt till kunskap som kan vara användbar i det fortsatta arbetet med planen eller programmet samt med miljöbedömningen i de fall en sådan ska göras. En viktig del av undersökningen är att ta reda på hur olika typer av miljöeffekter samspelar med varandra för att få en tydligare uppfattning om eventuell betydande miljöpåverkan.

Lagstiftning

Energiplanen är en typ av plan som omfattas av lagen om kommunal energiplanering (1977:439). Detta innebär att Energiplanen är en typ av plan för vilken en undersökning av betydande miljöpåverkan ska utföras.

Energiplanen innefattas även bland de typer av planer eller program som listas i 2 § 2 p. a-g miljöbedömningsförordningen. De typer av planer och program som listas i denna paragraf ska alltid bedömas innebära betydande miljöpåverkan om;

- Planen eller programmet anger förutsättningarna för att bedriva några verksamheter eller vidta några åtgärder som anges i 6 § eller bilagan till miljöbedömningsförordningen, olika typer av miljöfarlig verksamhet.

I Miljöbalken 6 kap. nämns följande om undersökning: Att undersöka om en betydande miljöpåverkan kan antas

5 § En myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning ska undersöka om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, om:

1. Frågan om betydande miljöpåverkan inte är avgjord i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 4 §, eller

2. planen, programmet eller ändringen inte omfattas av undantaget i 3 § andra stycket. Lag (2017:955).

6 § Undersökningen ska innebära att myndigheten eller kommunen:

1. Identifierar omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan, och

2. samråder i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet, om myndigheten eller kommunen inte redan i identifieringen kommer fram till att en strategisk miljöbedömning ska göras.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om sådana omständigheter som avses i första stycket 1. Lag (2017:955).

Beslut i frågan om miljöpåverkan:

7 § Myndigheten eller kommunen ska efter undersökningen i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Beslutet ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan. Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Lag (2017:955).

Stöd i bedömningen

I 5 § Miljöbedömningsförordningen tydliggörs vad undersökningen ska utgå ifrån vid bedömning av om planen eller programmets genomförande kan antas ge upphov till betydande miljöpåverkan: Vid en undersökning (enligt 6 kap 6 § miljöbalken) ska identifieringen av omständigheter som i det enskilda fallet talar för eller emot en betydande miljöpåverkan utgå från: 1. i vilken utsträckning planen, programmet eller ändringen:

a. anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser,

b. har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför,

- c. har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller*
- d. har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen.*
- 2. Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen,*
- 3. de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper,*
- 4. I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna,*
- 5. miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper,*
- 6. miljöeffekternas omfattning,*
- 7. riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter,*
- 8. det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen, och*
- 9. påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.*

Metod för undersökningen

Studien har genomförts i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer och har följt 5 § i miljöbedömningsförordningen. Denna paragraf tydliggör de kriterier som undersökningen bör baseras på för att bedöma om genomförandet av en plan eller ett program kan förväntas orsaka betydande miljöpåverkan. En checklista, se sida 4-7, har använts som hjälp i arbetet med bedömningen för att tydliggöra vilka aspekter som särskilt har bedömts i undersökningen.

Sammanfattning av Energiplanen och sammanvägd bedömning

Överkalix kommuns energiplan visualiserar målbild i pågående och kommande arbete utifrån kunskapen av hela kommunen, som i den geografiska ytan samt kommunkoncernens behov i nuläget, september 2025. Beskrivningarna i planen är av visionär karaktär, vilket innebär att inga utpekanden enligt miljöbalken eller miljöbedömningsförordningen som kan antas innebära betydande miljöpåverkan beskrivs. Inte heller berörs genom det, några skyddade områden med nationell eller internationell status. Arbetet med planen syftar till att skapa samsyn i energifrågor, samt agera vägledande för fortsatt utveckling och arbete. Detta i syfte att skapa positiva natur- och miljöeffekter.

Överkalix kommuns energiplan är framtagen i huvudsak av en arbetsgrupp bestående av representanter från Framtidsenheten, Tekniska kontoret, Bygg & miljökontoret och konsulter från Energikontor i Norr.

Ställningstagande

Kommunens ställningstagande är att Energiplanen inte antas medföra en betydande miljöpåverkan. Miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning kommer därför inte upprättas, avsnitt 6 Energiplanen.

Eftersom Energiplanen ska revideras varje år, kan detta medföra att nytt ställningstagande om undersökning av betydande miljöpåverkan behöver göras år 2026, avsnitt 1.7 Energiplanen.

Vid "ja" på följande 3 frågor innebär planen alltid en betydande miljöpåverkan och en strategisk miljöbedömning krävs.	Ja	Nej
Påverkar planen ett Natura 2000-område så att tillstånd krävs enligt MB 7 kap 28a §?		X
Anger planen/programmet förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § eller bilagan till miljöbedömningsförordningen?		X
Innebär planens genomförande betydande miljöpåverkan? (Ställningstagande utifrån checklistan)		X

Övergripande bedömningsgrunder	Ingen påverkan	Negativ påverkan	Positiv påverkan	Kommentar
Globala mål, Agenda 2030			X	Berör mål: 7 – Hållbar energi för alla. Mål 9 – Hållbar industri. Mål 11 – Hållbara städer och samhällen.
Nationella miljömål			X	Berör mål: Generationsmålet. Begränsad klimatpåverkan. Begränsad miljöpåverkan. God bebyggd miljö.
Regionala miljömål			X	Berör fokusområden: Biologisk mångfald och Klimat.
Nationella planer			X	Minskade växthusgasutsläpp Energieffektivitet.
Regionala planer			X	Positiv effekt förväntas uppnås, hänvisning <i>Energi- och klimatöversikt för Norrbottens län 2023</i> .
Översiktsplaner			X	Åtgärder för energiplaneringen vävs in i framtagandet av ny översiktsplan för Överkalix 2040.
Övriga kommunala policies, planer och program			X	Integreras löpande i kommunens vägledande information, se avsnitt koppling till andra styrdokument.
Riksintressen	X			Ingen känd påverkan.
Kulturvärden			X	Positiv påverkan på bevarande av kulturmiljö.
Naturvärden			X	Positiv påverkan på bevarande av naturvärden.

Sociala värden			X	Positiv effekt av samverkan.
Ekosystemtjänster och rekreation			X	Beroende på fysiska ingrepp i miljön kopplade till beslut som föregås av Energiplanen.
Materiella värden			X	Positiv effekt för ökad energieffektivisering och återbruk.
Risker för människors hälsa eller för miljön			X	I och med minskade koldioxid i kommunen kan en positiv påverkan förväntas för människors hälsa och miljö.
Vatten			X	Minskad användning av fossila bränslen innebär lägre risk för förorening av vattenmiljöer vid olyckor mm.
Luft			X	Minskade koldioxidutsläpp främjar luftkvalité.
Mark			X	Minskad risk för förorenad mark.
Klimatförhållanden (lokalt)	X			Går inte att bedöma.
Infrastruktur			X	Kopplat till åtgärdslista, främjande av energieffektivisering inom transportsektorn och hållbart resande.

Behov av kommande utredningar:

	Ja	Nej
Behöver ytterligare undersökningar/analyser genomföras?		<i>Inte inom ramen för nuvarande innehåll i Överkalix kommuns Energiplan.</i>
Behöver ny undersökning om betydande miljöpåverkan genomföras?	<i>Ja, vid kommande revidering av Energiplanen behöver ny undersökning av betydande miljöpåverkan göras utifrån vid tiden gällande innehåll.</i>	

Förslag att Överkalix kommun skall upprätta en energiplan

Förslag till beslut

Undertecknad föreslår att allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen att förslå kommunfullmäktige att Överkalix kommun skall upprätta en Energiplan som skall uppdateras varje år i samband med beslut om budget för nästkommande år genom ett aktualiserings ärende.

Kommunledningen skall utse en arbetsgrupp för framtagandet av Energiplanen och planen skall vara färdig för beslut senast i samband med att kommunfullmäktige fattar beslut om budget för 2025.

Bakgrund och ärendebeskrivning

Enligt lag 1977:439 Lagen om kommunal energiplan skall alla kommuner upprätta en energiplan. Överkalix kommun saknar idag en energiplan.

Beslutsunderlag och ärendebeskrivning

Överkalix kommun deltar i projektet FEEL – Frugal cities through Energy Efficiency and Low tech communities.

THE FRUGAL CITY (Den enkla staden) hittar sätt att organisera stadsdelar, urbana tekniska system eller byggnader där en ömsesidig påverkan baseras på två distinkta tvärgående tillvägagångssätt.

Att agera på egen hand räcker inte. En bra väg framåt för att öka den kollektiva nyttan är genom samarbete mellan förtroendevalda, företagare och medborgare.

FEEL kommer att testa och utveckla tillräcklighets- och samarbetsmetoder i 8 europeiska städer och regioner, Överkalix är en av dem.

Överkalix kommun & Energikontor Norr

Mitt i Norrbottens län ligger Överkalix kommun, som har en yta på 2792 Km². Befolkningen är cirka 3200 personer, belägen 100 km från centralorten Luleå och 1000 km från huvudstaden Stockholm. Energikontor Norr, är energikontoret i Norrbottens län lokaliserat i Luleå som ägs av Överkalix kommun, Region Norrbotten samt alla länets kommuner. Överkalix kommun kommer att arbeta med tillräcklighet, Low-tech och samarbete i kommunens energiplan.

KOMPETENS

Överkalix kommun har aktivt utvecklat sin kapacitet att bedriva klimat och energiarbete och vill så börja titta på beteende förändringar för att nå en större koldioxidreducering genom sitt arbete och intensifiera andra relaterade EU projekt (ERUF Stratus). Vi vill ta lärandet från Stratus vidare, dela och bygga upp det genom FEEL.

ERFARENHET

Vi har aktivt samarbetat med olika sektorer för att främja Klimatarbete. Vi har gjort en växthusgasutsläppanalys i projektet Stratus för scope 1,2 och 3 som är ett utgångsläge för vårt framtida arbete. Vi är med i ett projekt som heter Nära Vård för att stötta sjukvården i glesbygden med olika digitala verktyg för att minska resandet. Kommunen har också ett pågående arbete med energieffektivisering och för klimatanpassning. För att nå energi och klimatmål har Överkalix kommun även arbetar med elektrifieringen och elfordon i Stratus projektet.

En del i ovanstående projekt är att Överkalix kommun skall upprätta en energiplan med stöd av Energikontor Norr.

Konsekvenser avseende ekonomi, jämställdhet, miljö samt barnperspektivet

Ekonomi

I dagsläget bedöms att de ekonomiska konsekvenserna blir relativt små och kommer främst bestå av arbetsinsatser från personal vars kostnad redan ingår i befintlig budget. Energiplanen torde kunna minska kommunens energiandvändning vilket borde leda till minskade kostnader för kommunen.

Jämställdhets-, miljö och barnperspektiv

Inga specifika konsekvenser avseende jämställdhetsperspektivet, miljöperspektivet är högst påtagligt eftersom planens syfte är kartlägga vår energiförbrukning, vilket på sikt torde innebära att kommunens energikostnad och negativa miljöpåverkan minskar. Barnperspektivet borde vara positivt eftersom den ökade kunskap som energiplanen ger torde minska kommunens negativa miljöpåverkan vilket är ytterst viktig fråga för barn och kommande generationer.

Niclas Hökfors

Ordförande Kommunstyrelsen